

THOMAS VAN AQUINO

Theo-logie: Gods-spraak die perspectief opent, licht brengt

Zondag 26 januari 2020, Dominicuskerk Utrecht

lezingen: Jesaja 8,23-9,3; Mattheüs 4, 12-23

Vandaag is het feest van Thomas van Aquino, groot dominicaans theoloog.

Theologie betekent letterlijk: Gods-spraak, woorden die God presenteren.

Maar hoé praat je over God. Wat bedoel ik als ik "God" zeg?

En in het licht van het evangelie van deze zondag:

hoe praat je vandaag zo over God dat het licht wordt waar het donker is, dat je mensen nieuw laat kijken naar hun bestaan en de wereld om hen heen, en wel zó, dat zij er blij van worden en er zin in krijgen?

Mijn overleden dominicaanse oom Jos sprak nog onbevangen over 'de Grote Baas' die aan de touwtjes trekt, de draden van kosmos en leven in handen heeft.

Moderne westerse mensen hebben daar moeite mee; zij zijn geëmancipeerd.

Waar men vroeger bad om gespaard te blijven voor bliksem en droogte, vertrouwen zij nu op bliksemafleider en sproei-installatie.

Zij hebben het gevoel steeds meer terrein veroverd te hebben op God, steeds meer zelf de regie in handen te hebben, zelf degene te zijn die bepaalt.

Maar het idee dat wij het allemaal kunnen, worden we daar gelukkig van?

Als ik kanker heb en met doktoren vecht tegen de boosdoeners in mijn lijf, maar ik verlies de strijd: heb ik dan gefaald, niet goed gevochten?

Dat voelt als dood gaan in pijn, en dan nog een trap na krijgen.

En stel dat ik werkelijk heer en meester ben van de wereld om me heen,

ben ik dan ook van binnen vrij? Ben ik degene die de regie heeft en bepaalt?

Ik leerde dezer dagen een nieuw woord: *influencer* – beïnvloeder, smaakmaker.

Zij worden ingezet in de reclame; want voor veel mensen is iets belangrijk niet omdat het ook zo is, maar omdat die of die BN-er het zegt of doet!

En als ik iets wil doen omdat ik van binnen overtuigd ben dat het echt goed is,

doé ik het dan ook in feite? Stranden mijn goede voornemens niet dikwijls?.

Kortom: heb ik werkelijk de regie; ben ik degene die bepaalt?

Van de andere kant blijft het idee van de Grote Baas onappetijtelijk.

Is er niet een andere benadering of denkmodel mogelijk aangaande 'God'?

Ik vertel u een scene die mij is bijgebleven uit een film van Ingmar Bergman:

Als in een donkere spiegel - toespeling op een tekst van Paulus.

In een tent op een eiland praat een puber voor het eerst met zijn vader.

Hijzelf is aan het ontdekken, terwijl voor zijn vader alles vast en zeker lijkt.

"En wat weet je van mij? Ben je er ooit?", gooit hij zijn vader voor de voeten.

'Ik wil je iets vertellen, zegt zijn vader dan. Niet eerder heb dit iemand gezegd.'

Mijn leven leek geslaagd: een topfunctie, met alle glamour die erbij hoort.

Ik kon me alles permitteren. Dat deed het ook. Ik vluchtte erin weg.

Maar hoe meer ik ervan innam, hoe meer ik de leegte van binnen voelde.

Ik herinner mij een gegeven moment, in mijn auto op een bergweg,

dat ik ineens zo walgde van mezelf, dat ik niet verder kon en moest stoppen.

Het werd erger, niet uit te houden. En ik besloot van de weg te rijden, het ravijn in. Maar de motor sloeg af; alleen de voorwielen kwamen over de rand. Daar hing ik boven het niets, zelf niets meer... Toen kwam ineens iets in me op, een besef nooit eerder zo gevoeld: *Ik houd van jullie, van jou, van je zus.* Het droeg mij. Ik was verbaasd. Waar kwam dit vandaan. Was het 'God'?

Hier wordt God anders benaderd dan als 'grote Baas' die alles bedisselt. Deze God domineert mij niet van boven, maar nodigt mij van binnen uit. Deze God onteigent niet, vervreemdt mij niet van mijzelf, integendeel. Deze God laat een mens zichzelf zijn, ja geeft hem terug aan zichzelf. Hier wordt 'God' benaderd vanuit een ander denkmodel, vanuit iets dat we zien bij ouders die hun kleine kindje toelachen en toespreken, net zo lang tot er een lach komt op het snoetje en wat gebrabbel uit het mondje. Hier wordt niet aan touwtjes getrokken en een mens tot marionet gemaakt, hier is de macht van de liefde aan het werk, een macht die activeert.

Maar is het niet genoeg dat ik gewoon doe wat echte liefde mij ingeeft, zonder het uitdrukkelijk over Hem te hebben of iets mét Hem te hebben? Wat voegt het toe dat ik over Hem spreek, ja met Hem in gesprek ga, dat ik bid - daarvoor zijn we hier toch samengekomen? Het voegt dit toe: Ik *wórd* gekend en bemind; ik *wórd* gedragen; dat is er eerder dan *mijn* kennen, dan *mijn* overeind houden van het leven; ik *láát* me dan ook kennen en liefhebben, *láát* me dan ook dragen. Ik vertrouw me toe aan die Liefde die groter is dan ik, meer ziet dan ik; een liefde die niet passief doet afwachten, maar mij juist activeert, omdat Zij meer in mij ziet dan ik in mezelf zie. En dan kijk ik anders aan tegen mijn leven, tegen wat er allemaal gebeurt, zoals dat te zien is aan mensen die 'de liefde gevonden hebben'! Het is een relatie, een liefdesverbond dat mij meer doet kunnen dan ik zelf kan.

Daarom is de basis van mijn vertrouwen *niet mijn* kunnen of prestatie, maar *zijn* vermogen zelfs met mijn geklungel te werken. Het bevrijdt mij van de kramp om het allemaal zelf in handen te houden wanneer er dingen gebeuren die mijn visie op hoe het moet onderuit halen. Het geeft ruimte om in te spelen op wat zich buiten alle verwachting aandient, het geeft vertrouwen en rust om naar bevind van zaken te handelen. *Het besef van Gods aanwezigheid maakt het mij mogelijk om er zelf te zijn!*

Dat geeft perspectief, brengt licht waar het eerst donker was.

Jozef Essing o.p.

VOORBEDEN

Bidden wij tot God
die zijn kracht heeft getoond
door zich te ontfermen

Voor volken die met elkaar in oorlog zijn,
voor gebieden waar al zo lang bruut geweld heerst:
om vreedstichters die het eigen gelijk doorbreken
en de ogen openen voor wat er leeft aan de andere kant.

Bidden wij vandaag bijzonder om eenheid onder de christenen
dat zij zich niet opsluiten in stellingen
maar zich blijvend laten verrassen door wie Jezus Christus is:
Liefde die alle begrip te boven gaat

Bidden wij bij de herdenking van de holocaust 75 jaar geleden
voor het joodse volk, waarmee God zijn verbond blijft houden.
En bidden wij om uitdrijving van de duivel die godsdienst misvormt
tot een wapen om mensen van een andere overtuiging te doden.

Voor alle geledingen van de dominicaanse familie:
dat wij predikers kunnen zijn 'aan de grenzen'
en de aloude woorden van de Schriften
kunnen verbinden met nieuwe ervaringen van deze tijd.

Gebed

EEUWIGE GOD,
NOG VOOR WIJ TOT U ROEPEN
KOMT GIJ TOT ONS MET UW WOORD
DAT ONS NODIGT TOT UW KONINKRIJK;
WIJ VRAGEN U:
BEKEER ONS TOT U
OPDAT WIJ UW WOORD VOLBRENGEN
IN HET VOETSPoor VAN HEM
DIE ONS IS VOORGEGAAN:
JESUS CHRISTUS, ONZE HEER. AMEN.

Gebed over de gaven

GOD, ONZE VADER,
AANVAARD IN ONZE GAVEN
ONZE BEREIDHEID
UW Zoon TE VOLGEN
EN LAAT UW KONINKRIJK OP AARDE KOMEN,
IN JESUS CHRISTUS UW GEZALFDE
VANDAAG EN TOT IN EEUWIGHEID.
AMEN.

Slotgebed

VADER IN DE HEMEL,
WIJ DANKEN U VOOR HET WOORD
DAT ONS WEGROEPT
UIT DUISTERNIS EN DOOD
EN LEVEN DOET
IN DE RUIMTE VAN UW LICHT;
DOE ALLE MENSEN OP AARDE
UW BARMHARTIGE ZORG ONDERVINDEN
DIE ONS OMRINGEN ZAL
TOT IN EEUWIGHEID. AMEN.